

DE VERHEVEN WAARDIGHEID VAN HET PRIESTERSCHAP

Inleiding.

De opdracht van een H. Misoffer is een concrete ceremonie: zij geschiedt op een gesteld uur, op een bepaalde plaats, en een bepaald priester celebreert vóór een concrete aantal gelovigen.

Klaarheidshalve komt het er op aan, de vraag: « *Wie draagt het H. Misoffer op?* » met het oog op *concrete* omstandigheden te stellen. De opdracht van een H. Mis is een groots gebeuren.

- a) Het H. Misoffer wordt opgedragen in de eerste plaats door Christus, de onzichtbare Hogepriester van het Nieuwe Verbond.
Deze bedient zich van een zichtbare wijdeling, die bekleed is met Christus' priesterlijke macht.
- b) Tevens wordt elk H. Misoffer opgedragen door heel de H. Kerk, aan wie Christus, het Hoofd, zijn H. Eucharistisch Sacrificie heeft nagelaten.
De priester is de openbare vertegenwoordiger of zaakvoerder van de algemene H. Kerk.
- c) In zijn ministeriële opdracht aan het H. Altaar wordt de priester ter zijde gestaan door lagere gewijde bedienaren: de diaken, de subdiaken, de acolieten.
- d) Ten slotte, hebben sommige gelovigen op een bijzondere wijze daadwerkelijk deel aan de opdracht van een H. Misoffer: nl. de aanwezigen, en ook zij, die door het stipendium tot het celebreren van het sacrificie hebben bijgedragen.

Christus is dezelfde Offeraar van het Sacrificie van het Kruis als van het Eucharistisch Sacrificie.

Op het kruis brengt Christus, de algemene Hogepriester van de Vader, « *catholicus Patris sacerdos* », *de nieuwe Adam* aan het hoofd van geheel zijn nakomelingschap, aan zijn vader de hulde van zijn aanbedding in de Opdracht *der bloedige Liturgie*, waarvan Hij gans het mensdom verlost. De hogepriester van het Nieuwe Verbond vervult heden nog *Zijn priesterlijke bediening* in iedere H. Misoffer.

De priesterlijke heiligheid

Het blijkt, dat de opdracht van het heilig sacrificie van de Mis, hetwelk het mysterie zelf van onze Verlosser met zijn oneindige genadeschatten tegenwoordig stelt, op een gebiedende wijze de heiligheid vergt van de celebrerende priesters.

In de wereldbrief *Ad catholici sacerdotii fastigium* (1935) van Pius XI richtte een dringend beroep tot zijn priesters om heilig te zijn:

« Het ligt nochtans voor de hand, schrijft hij, dat zulk en waardigheid, uiteraard, van diegene die ermee bekleed is, een verhevenheid van gedachten en een reinheid van ziel en zeden vergt, die met de verhevenheid en de heiligheid van het priesterambt overeenkomt...

De priester moet dus zoveel mogelijk de volmaaktheid benaderen van Hem in wiens plaats hij optreedt, en zich aldoor behaaglijker maken aan God door de heiligheid van zijn leven en zijn werk; want meer dan de geur van wierook, meer dan de luister van tempels en altaren, bemint en waardeert God de deugd. Omdat het de gewijde middelaars worden tussen God en het volk, zegt de H. Thomas moeten ze voor God uitblinken door een goed geweten en voor de mensen door een goede naam.

Daarom had God reeds in het Oude Verbond aan de priesters en levieten het bevel gegeven: Dat ze heilig zijn, omdat ook Ik, de Heer die hen heilig maak, heilig ben (Lev. XXI,8). En de wijze koning Salomon vraagt aan God, in het lied van de tempelwijding, namelijk het volgende voorde

zonen van Aaron: Dat uw priesters zich omkleden met gerechtigheid en dat de heiligen juichen. Welaan dan, — maken we hier tot de onze de woorden van de H. Robertus Bellarminus — als er zulk een gerechtigheid en heiligheid en bereidvaardigheid vereist werden van priesters die alleen maar schapen en ossen offerden, en die de Heer alleen loofden om tijdelijke weldaden, wat moet er dan wel gevegd worden, ik vraag het u, van priesters die het goddelijk Lam offeren en die dank zeggen om eeuwige weldaden...?

En inderdaad, al de redenen die we reeds in het kort ingeroepen hebben om de verhevenheid aan te tonen van het priesterschap, komen ons meer vóór de geest te staan, nu we de bedienaars van het heilige met allen aandrang willen wijzen *op de plicht van volstrekte heiligheid* waartoe ze gehouden zijn. Want, zoals de Engelachtige Leraar het voorhoudt: tot een geschikte uitoefening van het priesterschap volstaat niet een middelmatige deugdzaamheid, maar is een uitmuntende deugdzaamheid nodig; opdat degenen die de wijdingen ontvangen en zo boven het volk gesteld worden door de rang, die hen door de wijding geschonken wordt, eveneens erboven zouden komen te staan door de verdiensten van hun heiligheid.

Het eucharistisch offer, waarbij een schuldeloos slachtoffer wordt opgedragen, vergt toch op een bijzondere wijze, dat de priester, door heiligheid van zijn levenswandel en door de heiligheid van zijn zeden zich zo waardig zou maken als maar mogelijk is, om voor God op te treden, aan Wie hij dagelijks dat aanbiddelijk en eerbiedwaardig offer opdraagt, dat het Woord Gods zelf is, dat uit liefde tot ons is mens geworden...

Overigens, indien het waar is, dat aan alle christenen het bevel is gegeven: Wees volmaakt gelijk uw hemelse Vader volmaakt is (Matth. V,48), moeten de priesters, die toch door een bijzondere roeping uitverkoren werden om de Meester van dichterbij te volgen, deze woorden beschouwen als waren ze bij voorkeur tot hen gesproken. Daarom legt de Kerk openlijk aan al de geestelijken de zware verplichting op, die we opgenomen vinden in het kerkelijk Wetboek. De geestelijken moeten een heiliger inwendig en uitwendig leven leiden dan de leken en boven hen uitblinken door het voorbeeld van hun deugd en van hun rechtgeaard handelen. En omdat de priester een zending vervult uit naam van Christus (I.Cor.IV,16 en XI,1) moet hij zó leven dat op hem toepasselijk zijn de woorden van de Apostel: Wees navolgers van mij, gelijk ik een navolger van Christus ben (I.Tim.IV,8). Hij moet een leven leiden als dat van Christus, die door de glans van zijn deugden de hele mensheid verlichtte en nog steeds verlicht ».

De leer van de H. Thomas

De leer van de H. Thomas zegt ons: « Om waardig de bediening van de orden uit te oefenen is het niet om het even welke deugdzaamheid, *maar wordt een uitmuntende deugdzaamheid vereist* » : (*ad idoneam executionem ordinum non sufficit bonitas qualiscumque sed requiritur bonitas excellens*).

En verder vraagt de Engelachtige Leraar zich af: « Wordt een heilig leven vereist van hen die de orden ontvangen ? ».

Hij antwoordt :

« De H. Hieronymus zegt: Niet alleen de bisschoppen, de priesters, de diakens moeten er grote zorg aan wijden het gehele volk, aan wiens hoofd zij geplaatst staan, door hun woord en hun voorbeeld voor te aan, maar ook de bedienaren van de lagere orden en allen die in Gods huis dienen, want Gods Kerk wordt er geweldig door geschaad, zo de leken beter zijn dan de geestelijken. »

Waar de H.Thomas de priesters met de kloosterlingen vergelijkt, aarzelt hij niet te verklaren dat de eerste de laatste moet *te boven gaan in heiligheid*.

Op de verhevenheid van het priesterschap en van de priesterlijke bediening berust, naar de H.

Thomas, de verplichting van de priesterlijke heiligheid.

« Door de gewijde orde wordt de geestelijke afgevaardigd tot de waardigste bedieningen door Christus zelf gediend in het Sacrament des Altaars, waartoe *een innerlijke heiligheid vereist wordt groter dan deze die zelfs van de kloosterstaat wordt gevegd.* » « *Quia per sacrum ordinem aliquis deputatur ad dignissima ministeria, quibus ipsis Christo servitur in sacramento Altaris, ad quod requiritur major sanctitas interior quam requirit etiam religiosus status* ».

Niet de monnik is het toonbeeld van de priester; de priester is het voorbeeld van de monnik. De monnik moet de ogen kunnen opslaan naar de bedienaars van de gewijde orden, om zich naar hun voorbeeld tot de goddelijke zaken te verheffen.

« *Monasticus ordo debet sequi sacerdotales ordines, et ad eorum imitationem in divina ascendere* », aldus Dionysius.

« Het ware ongehoord, schrijft Kardinaal Mercier tot zijn priesters, dat een uwer zou beweren, niet verplicht te zijn tot een *volmaaktheid ten minste gelijk aan deze van de kloosterlingen.* De waarheid integendeel is, dat gij, wegens uw *opname in de geestelijken staat* (kruinschering) en *des te meer om wille van uw priesterschap, verplicht zijt tot een volmaaktheid verhevener dan de kloosterlingen.*

De volmaaktheid van de monnik mag slechts wettig *verhoopt* worden; de uwe moet een *voldongen feit* zijn die aan uw oversten *de morele zekerheid biedt, dat gij voor de anderen een toonbeeld tot navolging zult wezen* » .

De kloosterling die tot de (canonieke) staat van volmaaktheid is overgegaan, verbindt er zich toe niet de volmaaktheid te beoefenen, maar *naar de volmaaktheid te streven*, naar het voorbeeld van de H. Paulus die aan de Philippieërs schreef: « Niet dat ik het alreeds behaald heb of alreeds volmaakt ben; doch ik jaag ernaar, om wellicht dat te kunnen grijpen, waartoe ikzelf door Jezus Christus gegrepen ben » (Phil. III,12) : « *non quasi profitentes se esse perfectos, sed profitentes se ad perfectionem tenclere* » .

De kloosterstaat « van volmaaktheid » is een school voor de volmaaktheid (*quoddam exercitium tendendi in perfectionem charitatis*) Waar de kloosterling zich oefent in *het streven* naar de volmaaktheid der liefde door het beoefenen van de evangelische raden of het onderhouden van zijn kloostergeloften.

De H. Paulus durfde te schrijven aan de gelovigen:

« Ik bid u, wees mijn navolgers zoals ikzelf Christus navolg » (I Cor. IV, 16);

« Wordt samen mijn navolgers, broeders, en slaat de mannen gade, die wandelen zoals wij het u voordoen » (Phil. III. 17).

«...Gij weet zelf hoe wij bij u zijn opgetreden om uwentwil. En gij zijt onze navolgers geworden en die van de Heer... zodat gij een voorbeeld zijt voor al de gelovigen in Macedonië en Achaïa » (I Thess. I. 5-7).

Deze ongehoorde taal, die geen enkel priester zou durven spreken tot een eenvoudige gelovige, vertolkt nochtans in rake bewoordingen wat hij gerechtigd zou zijn aan religieuzen te verklaren.

Kardinaal Manning is de mening toegedaan dat het miskennen van deze leer een van de voornaamste oorzaken is van het verval van de priesterlijke geest.

Het priesterschap en de verhevenheid van de bedieningen waartoe het priesterlijk merkteken hen afvaardigt, zijn voor de seculieren zowel als voor de reguliere priester de diepe ondergrond van hun verplichting tot de heiligheid, aldus kardinaal Mercier.

Het onuitwisbaar merkteken

De verheven heiligheid die met de priesterlijke waardigheid moet gepaard gaan, is geen onbereikbaar ideaal dat onze menselijke zwakheid moet ontmoedigen.

Om de bediening van het priesterschap naar behoren te vervullen is niet alleen een gewone, maar wel een *uitnemende deugd* vereist.

De *genade* om *heilig* de priesterlijke macht in haar onderscheiden bedieningen uit te oefenen, is juist het grote uitwerksel van het sacrament.

De geldigheid van de priesterlijke handelingen kan niet aangetast worden door de onwaardigheid van de bedienaar.

Daar de beeltenis van Christus, de Opperpriester, in onze ziel is geprent, vergt en wenkt het sacramentele merkteken in ons *de genade*, de priesterlijk heiligheid, *de dadelijke genade* om waardig de priesterlijke macht uit te oefenen in al haar veelzijdige vormen, in alle omstandigheden en tot het einde van het leven.

Door zijn priesterlijk merkteken bezit hij *het recht* op de goddelijke genadegaven, het recht dat zijn priesterlijk gebed ten volle zal laten gelden.

Zo vestigt het sacramenteel merkteken niet alleen de waardigheid van de priester, maar het is bovendien het *beginsel* en de *waarborg* van zijn vereniging met Christus.

« Kleingelovigen » als wij zijn, denken wij niet eens aan het onuitwisbaar merkteken van onze priesterwijding, aan de bovennatuurlijke krachten welke het in zich draagt, aan de onophoudende genadestroom die er uit ontspringt.

Onder de onophoudelijke stuwung van het merkteken in het geloof en het gebed, voltooit de sacramentele genade geleidelijk haar werk en maakt de innerlijke betrachting van de bedienaar gelijkvormig aan deze van Christus. De bovennatuurlijke deugden van Christus, *Zijn* godsdienstigheid, *Zijn* zachtmoedigheid, *Zijn* nederigheid, *Zijn* verdueligheid, *Zijn* liefde stort zij in de ziel van de priester, hem tekenend naar het beeld van Christus, hem omvormend in een « nieuwe Christus », zodat, naar Paulus' woord, niet hij meer leeft, maar Christus leeft in hem (Gal. II. 20).

Om de genade Gods op te wekken die medegedeeld wordt door de handoplegging van de handen.

Ook, om « de genade Gods op te wekken » die medegedeeld wordt door de oplegging van de handen, komt het er op aan wel te overwegen de verhevenheid van de priesterlijke waardigheid en de sacramentele genadestroom die immer ter beschikking van de priester uit zijn onuitwisbaar merkteken voortvloeit.

« Daarom, — aldus Paus Pius XI (Wereldbrief over het Katholiek Priesterschap 1935) — roepen wij u de Apostel der volkeren toe: overweegt uw roeping !... Die over weging kan niets anders dan u de genade steeds hoger doen schatten, die u door de H. Wijding is gegeven en u aansporen om in uw levenswandel waardig te zijn van de roeping waarmee ge geroepen zijt.

Overrijke hulp daartoe zult gij vinden in het middel dat Onze Voorganger Pius X heiliger gedachtenis, in zijn vrome en liefderijke « Vermaning tot de Katholieke Geestelijkheid » waarvan Wij u de aandachtige lezing warm aanbevelen, op de eerste plaats stelt onder de hulpmiddelen om de priesterlijke genade te bewaren en te vermeerderen; hetzelfde middel dat Wij zelf herhaaldelijk en vooral in Onze Wereldbrief « *Mens nostra* » vaderlijk en plechtig hebben voorgehouden aan al Onze zonen, doch vooral aan de priesters, n.l. het veelvuldig gebruik van de Geestelijke Oefeningen. »

Hiertoe dragen ook bij de dagelijkse meditatie, de maandelijksse recollectie, de theologische studiën, de geestelijke lezingen enz., die door de meest gezaghebbende kerkelijke oorkonden dringend worden aanbevolen en zelfs opgelegd.

Al deze middelen zijn praktisch noodzakelijk en onvervangbaar in hun orde.

Echter, het *sacramentele* middel bij uitnemendheid om de genade te doen opwellen is gelegen in *het laten gelden of het uitoefenen zelf van het priesterlijk merkteken*, door het waardig celebreren van het H. Misoffer, « bron van alle heiligheid ». Nergens anders is de priester zo priester.

De godsvrucht, priesterlijke deugd bij uitnemendheid.

Met de genade vermeerderd het sacrament in ruime mate de liefde welke het *priesterlijk* maakt, de ingestorte deugden en de gaven van de H. Geest, bijzonder *de deugd van godsdienstigheid en de gave van godsvrucht*.

Deze neigen de priester tot Godsverering, tot het aanbidden van de oneindige majesteit van de Vader naar geest en waarheid. Zij vervullen hem met ontzag voor Gods aanschijn, maar ook met kinderlijk liefde tot « God die liefde is ».

Zij bewegen hem om met levendig geloof, diepe eerbied en innige godsvrucht, met vrome zorgzaamheid en wijding uiterlijk de ritussen van zijn heilige bediening te voltrekken in de opdracht van het *mysterium fidei* en het toedienen van de sacramenten.

« Devotie, leert de H. Thomas, is afgeleid van *devovere*. Daarom worden diegenen devoot genoemd, die zich op een of andere wijze aan God toewijden om zich geheel en al aan Hem te onderwerpen...

Daarom is de devotie niets anders dan de wil om zich vol gedienschtigheid (*prompte*) te geven aan de dienst van God. »

« *Promptus* » van « *promere* » « vooruit stuwen », « vaardig zijn » is geen lijdelijke houding, maar een dynamisme vol stuwkracht. Devoot zijn is de wil vaardig houden om voor God te handelen.

Getuigenissen van de Kerkelijke oorkonden

In zijn beroemde wereldbrief « *Ad catholicii sacerdotii fastigium* », leert Paus Pius XI nader:

« Maar al is het waar, dat alle deugden in een priesterziel moeten bloeien, toch zijn er enkele die op een bijzondere wijze bij het priesterschap passen. En eerst en vooral de *godsvrucht*, volgens het woord waarmee de Apostel der volkeren zijn dierbaren Timotheus aanwakkert:

Oefen... uzelf in de godsvrucht (I.Tim.IV.8). Daar immers de betrekkingen van de priester met God zo innig zijn en zo teer en zo menigvuldig, ligt het voor de hand, dat zij als het ware vergezeld moeten gaan en als het ware doorgeurd moeten zijn met de balsem der godsvrucht. En omdat de godsvrucht tot alles goed is, is ze vooral noodzakelijk tot de uitoefening van het priesterschap. Zonder de godsvrucht zouden zelfs de heiligste riten van het heilig ministerie uitgevoerd worden op een zielloze en mechanische wijze: het zou hun mangelen aan geest, aan wijding, aan leven. De godsvrucht waarover we het hebben, is niet die valse onstandvastige en oppervlakkige godsvrucht, die wel aangenaam aandoet, maar die niet voedt, die de ziel wel vleit, maar ze niet aanzet tot heiligheid. We bedoelen integendeel, deze stevige godsvrucht die niet onderhevig is aan de wisselende grillen van het gevoel, maar die gegrondvest is op vaste leerstellige beginselen en op het gezond verstand, zodanig dat degene die ze bezit, met goed gevolg kan weerstaan aan de aanvechtingen en de verleidingen van de bekoring.

Indien het voorbeeld van deze eerbied en godsvrucht in de priesters uitschittert, dan zullen de lagere bedienaren en ook de leken die aan de kerkdienst verbonden zijn, het gemakkelijk volgen; zodat uit deze eendrachtige en godsdienstige manieren en waardigheid van de heilige handelingen geheel het gelovige volk tot de beschouwing van de hemelse zaken opgevoerd worden en in betere gesteltenissen verkeren, om de genadevruchten te verkrijgen, die uit de viering van de goddelijke Geheimen voortkomen ».

Het waardig celebreren naar al de eisen van de rubrieken is de eerste vorm van de uitoefening van de godsvrucht door de priester.

De manier waarop de Vader wil aanbeden worden, is niet overgelaten aan onze willekeur, maar werd eens en voor immer door zijn wijsheid en liefde vastgelegd: « *per Christum* ».

En daarom moeten de priesters uit eerbied voor het H. Eucharistische Sacrificie er hun beste zorgen aan wijden om zo volmaakt mogelijk de H.Mis te celebreren met innerlijke vroomheid en waardigheid.

1. Alvorens het ceremoniale zelf van de heilige Mis te bestuderen, komt het erop aan de *aanvankelijke ritussen* zoals b. v. het samenvouwen van de handen, het maken van een kruisteken, de kniebuiging enz. die steeds terugkomen, in hun bestanddelen te ontleden en systematisch beoefenen; zo niet, zal er herhaaldelijk tegen de celebratieregels gezondigd worden.

Bv. bij het samenvouwen van de handen dienen vijf elementen in acht worden genomen :

- handpalm tegen palm;
- de vingers uitgestrekt en bij elkaar;
- rechterduim kruisgewijze boven linkerduim;
- de beide handen niet tegen de borst noch te verre ervan verwijderd;
- richting van de beide handen noch verticaal noch horizontaal, doch naar de diagonaal.

Men moet zolang oefenen tot ieder ritueel gebaar, kruisteken, kniebuiging enz. vanzelf op een volmaakte wijze wordt uitgeoefend in al zijn bestanddelen.

2. Eens deze uitslag bereikt, zal men zich toeleggen op de studie en het oefenen van het ceremonieel verloop van de H. Mis zelf.
3. Eindelijk, als men volkomen zeker is van het ritueel celebreren van de H. Mis wordt het mogelijk de celebratie naar behoren te doen.

Bovendien, om het waardig celebreren te onderhouden is het onontbeerlijk hetzelfde ieder jaar zorgvuldig te herzien. Overigens dit is geen wonder. Immers, hoe waakzaam men ook is, door het dagelijks herhalen van dezelfde ceremoniën sluipen langzaam maar zeker sommige gewoonten in, helt als van zelf het ceremoniale over naar een ritueel automatisme.

Ik heb een priester gekend zonder jurisdictie die een hele parochie stichtte door zijn vroomheid in het opdragen van zijn H. Misoffer, maar ik heb een ander gekend die een hele parochie ontstichtte door zijn slordig uitreiken van de H. Communie.

Het voorbeeld van Kardinaal Mercier

Met een vrome bezorgdheid onderhield hij de stipte beoefening van de rubrieken.

Ieder jaar, verklaarde hij, verzoek ik de ceremoniaris van de abdij waar ik in geestelijke afzondering vertoef, mijn celebratie bij te wonen en mij de onnauwkeurigheden aan te duiden. En telkens waren er vier, vijf puntjes te verbeteren. En hij zette de priesters en seminaristen aan dezelfde voorzorgen te treffen.

Daarom ook is het laatste schrijven dat Kardinaal Mercier van zijn sterfbed als zijn geestelijk testament tot zijn priesters richtte, zo bijzonder roerend:

“Het priesterschap, dat zie ik in u. Ik miste het geluk de H. Mis op te dragen, maar sloot mij, de hele dag door bij het offer aan dat de Opperpriester, O. H. Jezus Christus, elk ogenblik, overgans de wereld, door zijn priesters opdraagt. De H. Mis stond me voor de ogen, aangrijpender dan ooit, als een werkelijkheid; want het Kruisoffer, dat ze hernieuwt, kwam me hier voor als een tastbaar feit, waarbij ik mijzelf, meer werkdadiger en meer rechtstreeks dan gewoonlijk, mocht aansluiten.

Ook heb ik gemeend, dat ik u moet doen deelhebben in deze goddelijke gunst. Op deze stonden, die wellicht de laatste zijn van mijn leven, maan ik u aan altijd de H. Mis op te dragen alsof gij stond op Kavarië, met al de mogelijke vurigheid van uw geloof en uw godsvrucht.

Het opdragen van de H. Mis is een hoofdtaak en moet het middelpunt zijn van elke dag”.

Dus hoe heiliger de priesterlijke opdracht, hoe meer zij God verheerlijkt, hoe aangener het sacrificie, doe sterker het inwerkt op Gods hart, hoe overvloediger de genaden die het neerhaalt en des ter rijker aan vruchten zijn sacrificie.

Okt. 2009

Bron: Uittreksel van Heilig Misoffer, deel II van Kan. Dr. Aug.Croegaert 1946